

A teológiai intézet által megszervezett rendezvény, amelyet az Erdélyi Református Egyházkerület és a hollandiai Juhász István Professzor Alapítvány támogatott, közös vacsorával és kötetlen beszélgetéssel zárult.

D. dr. Juhász István rövid életrajza

D. dr. Juhász István egyháztörténész 1915. április 16-án született Nagyenyeden. Édesapja, Juhász Albert református lelkész a Bethlen Kollégium vallásánára volt, aki a hittan mellett számtant, pszichológiát és logikát is oktatott. A sokoldalú, nagy műveltségű és kitűnő irodalomszakértő lelkész tanárt a helytállás, a mintaszerű kötelességtudat, a komolyság és a derűs fegyelem, a tiszta értelem és a jószívűség jellemezte. Internátusi felügyelőként a bentlakó tanulók jószágos atyjának tekintették. Édesanyja, Barabás Blanka a lelkipásztor Barabás Samu leánya volt.

Elemi és középiskolai tanulmányait a nagyenyedi Bethlen Kollégiumban végezte, 1932-ben pedig beiratkozott az Erdélyi Református Egyházkerület Theológiai Fakultására, ahol Kecskeméthy István és Maksay Albert, Imre Lajos, Gönczy Lajos, Tavaszai Sándor és Nagy Géza professzorok voltak tanárai. A harmadév elvégzése után, 1935 nyarán Bulgáriában tett tanulmányutat.

Első lelkészképesítői oklevelet 1936-ban szerzett, s ugyanettől az évtől lett tagja az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek (1942 és 1945 között a Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Szakosztály titkára volt). A második lelkészképesítő vizsga letétele után 1937. november 21-én szentelték lelkésszé. Kolozsvári – teológiai tanulmányai mellett – a bukaresti és nagyszebeni ortodox teológiai főiskolákon is folytatott tanulmányokat az 1936/37-es tanévben, majd az 1937/38-as és 1938/39-es tanévben a kolozsvári I. Ferdinánd Király Tudományegyetem történettudományi karán végezte el az I–III. évfolyamot, s eközben fél évig (1938 augusztusától 1939 januárjáig) levéltári tanulmányokat is folytatott Budapesten.

1937. szeptember 1-jétől 1939. szeptember 1-jéig a Protestáns Teológiai Intézet segédlelkész-titkára (szeniora) volt, 1939 szeptemberétől 1940 szeptemberéig pedig a Bukaresti Református Főiskolás Otthon vezetésére kapott lelkészigazgatói kinevezést. Bukarestben szolgáló lelkészként tagja volt a Romániai

Juhász István,
az ifjú teológiai tanár

Magyar Népközösségnek, amelyben a kulturális osztály alelnöki tisztségének ellátásával bízták meg, viszont az ostromállapot miatt nem volt módja semmilyen tevékenység megszervezésére. 1938 és 1939-ban az Ifjú Erdély főszerkesztőjeként is tevékenykedett Lőrinczi László, ifj. Nagy Géza és Nagy Ödön szerkesztőségi főmunkatársakkal. 1940 szeptemberétől 1941 decemberéig az Erdélyi Református Egyházkerület igazgatótanácsánál munkálkodott tisztviselőként referensi minőségben.

1940. december 20-án jelentkezett a doktori szigorlatra a debreceni Tisza István Tudományegyetem Hittudományi Karán. *A reformáció a románok között* (Kolozsvár 1940, 276 old.) című disszertációja okleveles adatok alapján ismerteti a románok közötti reformáció kezdetét, egyházi szervezetük kialakulását

és további sorsukat. A forrásértékű munka nemcsak a témát dolgozza ki részletesen, hanem az ahhoz kapcsolódó részletkérdéseket is. A szigorlat szóbeli és írásbeli részei alapján a bizottság *Summa Cum Laude* minősítéssel avatta doktorrá 1940. december 21-én.

1941 decemberétől 1945 szeptemberéig az Erdélyi Tudományos Intézet tanáráként tevékenykedett, utána pedig aligazgatója volt ugyanennek az intézetnek. 1943 augusztusában és szeptemberében Bécsben folytatott levéltári kutatást.

1941. február 27-én házasságot kötött a szintén teológiai tanulmányokat folytatott Tavaszty Máriával (1916–1979), dr. Tavaszty Sándor professzor leányával. Gyermekeik: András László (1941–1993), Péter Sándor (1944), Tamás (1946), a fiatalon elhunyt István Máté (1950–1970) és Mária (1954).

1945 áprilisától az Erdélyi Református Egyházkerület Theologiai Fakultás hívta meg helyettes tanárnak a román nyelv oktatására. Így egyszerre volt az Erdélyi Tudományos Intézet aligazgatója és a fakultás oktatója, s közben teológiai magántanári vizsgát is tett egyháztörténelemből (1946. október 5.) A Tavaszty Sándor, Imre Lajos, Gönczy Lajos, Nagy Géza, Musnai László és Nagy András tanárokból álló bizottság élén Vásárhelyi János püspök elnökölt. 1947 novemberében döntenie kellett, hogy a két állása közül melyiket tartja meg. Aligazgatói állásáról mondott le, és 1948 januárjától a fakultás rendes tanáráként oktatott, s miután már 1945-től tagja volt a kolozsvári Főiskolás Szakszervezetnek, 1948-tól a választmány rendes tagjaként vett részt a szakszervezet irányításában is, amelyért kitüntetésben részesült.

1949. január 1-jétől professzorként oktatta az egyetemes egyháztörténelmet élete végéig. Színvonalas és folytonosan végzett tanulmányozásainak eredményeivel szüntelenül bővülő előadásaiiba a dogmatörténetet is beleépítette.

1960 és 1966 között az Egyetemi Fokú Egységes Protestáns Teológiai Intézet rektori tisztségét is ellátta. 1963-tól 1972-ig Tőkés Istvánnal együtt szerkesztette a *Református Szemlét*. Ez a folyóirat közölte a legtöbb tanulmányát és cikkét.

Teológiai és tudományos érdeklődése három területre összpontosult: a 17. és 18. század hazai egyháztörténete, különös tekintettel a református hitvallásokra; az ortodoxia, illetve a Romániai Ortodox Egyház és a protestáns egyházak – főleg a református egyház – kapcsolata; az ökumenikus mozgalom és ezen belül főként a Hit és Egyházszervezet munkaág tevékenysége.

A kommunista diktatúra durván elvágta azoknak a kapcsolatoknak a szálait, amelyeket a Kolozsvári Protestáns Teológia a német, svájci és főleg holland teológiai tudományos központokkal ápolt évszázadokon át. A 1960-as évek végén sikerül újrakötni ezeket, s ebben Juhász István professzor végzett úttörő munkát. A Hollandia és Erdély közötti akadémiai kapcsolatok, illetve később a holland és erdélyi református testvérkapcsolatok kiterjedésedése az ő úttörő munkásságának is köszönhető.

Tudományos tevékenysége elismeréseképpen a prágai Károly Egyetem Comenius Teológiai Fakultása (1969. május 21.) és a Debreceni Református Teológiai Akadémia (1972. szeptember 17.) tüntette ki díszdoktori címmel.

Juhász István 1984. szeptember 13-án, 69 évesen hunyt el hosszas szenvedés után. A Farkas utcai templomban szeptember 17-én tartott temetési istentiszteleten dr. Csutak Csaba egyházkerületi főjegyző hirdette az Igét a Jel 4,13 alapján. Az Erdélyi Református Egyházkerület nevében dr. Kocsis János főgondnok vett tőle búcsút. A Kolozsvári Teológiai Intézet részéről dr. Eszenyeiné Széles Mária professzor méltatta, tanítványai nevében pedig Higyed István lelkipásztor és Sally van de Graaf-Leentfaar Kolozsváron is tanult hollandiai lelkipásztor emlékezett volt professzorukra.

